

UZ DAN BIJELIH TRAKA Maj 1992. - maj 2015.

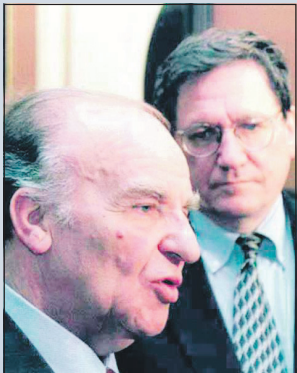
Bošnjačke vlasti izdale su i otpisale Prijedor!

Prvi put su Prijedorčani ostavljeni na cjedilu na početku rata • Drugi put političko vodstvo Bošnjaka nije poduzelo baš ništa da se Prijedorčani sa TV snimaka izbave iz logora • Treći put su izdani krajem 1995., kada su se vodile završne operacije oslobađanja teritorije BiH • Kada je došlo vrijeme povratka, Prijedorčanima je opet izostala podrška iz sarajevske centrale. Onima u sarajevskim institucijama živo se fućkalo za povratak i obnovu multietničkog bosanskog bića na teritoriji pod kontrolom Srba

Prijedor se uz genocid u Srebrenici i opsadu Sarajeva nametnuo kao treća najsnažnija asocijacija na rat u Bosni i Hercegovini. Prvenstveno zbog užasavajućih slika iz prijedorskih logora smrti Omar-ska i Trnopolje, koje su posjetili odvažni britanski novinari 5. avgusta 1992. godine.

Svjesno žrtvovani

Kao direktan odgovor Ujedinjenih nacija na te slike prijedorskih logora osnovan je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju i vrata zapadnih zemalja su širom otvorena za prihvatanje izbjeglica i protjeranih iz BiH. Bošnjački lideri u Sarajevu mogli su zadovoljno trljati ruke, jer je srpska diplomatija bila na koljenima nakon prikazanih snimaka Fikreta Alića i drugih izglednijih zatočenika. Stekli su nenadano naklonost međunarodne javnosti, koju su eksploatisali do kraja rata.

Izetbegoviću je Holbruk dao zeleno svjetlo, ali predsjednik imao druge prioritete

Političko rukovodstvo Bošnjaka nije poduzelo baš ništa da se ti Prijedorčani s televizijskih snimaka izbave iz logora. Preputili su ih njihovoj sudbini, srpskoj nemilosti i međunarodnom Crvenom križu. Oslobađanje tih zatočenika nije nikada bilo postavljano kao uvjet u pregovorima sa srpskom stranom.

To nije bilo prvi put da su prijedorski Bošnjaci prepušteni sami sebi. Prvi put su ostavljeni na cjedilu na početku rata. Opština Prijedor do rata je imala najveći broj Bošnjaka na teritoriji današnje Republike Srpske. U Prijedoru je neposredno prije rata bilo više Bošnjaka nego u Bihaću, Travniku, Mostaru i većini drugih opština u Federaciji BiH. Nije, stoga, slučajno da su Srbi baš u Prijedoru bili brutalniji nego igdje u BiH. Političko vodstvo iz Sarajeva svjesno je žrtvovalo nesrpsko stanovništvo Prijedora u procesu stvaranja BiH.

Nikog bitnog nisu poslali da organizuje odbranu, nisu se potrudili da doture naoružanje, a lokalni funkcioneri SDA, koja je sa SDS-om podijelila vlast nakon izbora, na ključna mjesta u opštini postavili su stranačke, ali nespobne ljude. Iako su politički lideri bili svjesni nadmoćne vojne sile kojom su Srbi raspolagali u Prijedoru i oko njega, iz Sarajeva šalju depeše u kojima naređuju da se napadaju kasarne, zaustavljaju kolone JNA i ovladava stratežkim objektima. Te depeše otišle su pravo u ruke Srbima, nakon čega oni prvo preuzi-

maju kontrolu u gradu, a potom jedno po jedno uništavaju sva okolna bošnjačka i hrvatska sela. Više od 55.000 nesrba prepušteno je na nemilost srpskom kriznom štabu opštine Prijedor.

Treći put su Prijedorčani izigrani od bošnjačkih lidera krajem 1995. godine, kada su vođene završne operacije oslobađanja teritorije BiH. Tadašnjem predsjedniku i vr-

Snimak Fikreta Alića i izglednijih zatočenika

hovnom komandantu Aliji Izetbegoviću specijalni američki izaslanik Ričard Holbruk (Richard Holbrooke) dao je zeleno svjetlo da Armija RBiH zajedno s Hrvatskom vojskom može osloboditi Prijedor i Bosanski Novi, ali je predsjednik imao druge prioritete, uglavnom dijelove oko Sarajeva koje su držali Srbi.

Prijedorčanima nije dozvoljeno da dobiju ni pedalj teritorije svoje opštine iako su neke dijelove oko Ljubije jedinice Armije RBiH već bile osvojile u oktobru 1995. Naređeno im je povlačenje na administrativnu granicu opštine Prijedor. Time je onemo-

gućeno da Prijedorčani dobiju svoju opštinu u Federaciji, kao što su je dobili neki dijelovi Doboja, Zvornika i drugih mjesta na entitetskoj granici. Porezi raseljenih Prijedorčana, kao i milionske doznake onih iz inostranstva, tako su usmjeravani političkim elitama u drugim opštinama.

Pranje novca

Kada je došlo vrijeme povratka, Prijedorčanima je opet izostala podrška iz sarajevske centrale. Lokalni lideri povratka i odlučnost naroda bili su ti koji su probijali srpske barijere i dočekali toljagama i kamenicama na liniji razgraničenja. Onima u sarajevskim institucijama živo se fućkalo za povratak i obnovu multietničkog bosanskog bića na teritoriji pod kontrolom Srba. Nisu se libili da razmjenjuju teritorije s Republikom Srpskom tamo gdje bi se mogao desiti dvosmjerni povratak.

Tako je na prvi nagovještaj želje Srba da se vrte svojim kućama izvršena zamjena njihovog sela Koprivna kod Sanskog Mosta za bošnjačka sela Dubočani i Velečevo, koji su pripojeni ključnoj opštini. Rekonstrukciju porušenih objekata i povrat imovine lideri iz Sarajeva prepuštili su međunarodnoj zajednici, a umiješali su se tek onda kada se na prostorima Republike Srpske okupilo kakvo-takvo glasačko tijelo pa je trebalo obnoviti i stranačku infrastrukturu i pogurati svoje aktiviste kroz podjelu donacija.

Stvoren je i cijeli sistem

Piše:
Edin RAMULIĆ

pranja novca kroz kantonalne i federalne fondove. Članovima 195 porodica civilnih žrtava iz Prijedora oduzeta je invalidnina zato što su se vratili u Prijedor s prostora Federacije BiH. Taj status vraćen im je tek prije dvije godine, ali je poruka bila više nego jasna, bili su 15 godina kažnjeni zbog povratka.

Prijedorčani koji su bili protjerani, najveći udar na egzistenciju doživjeli su diskriminativnim konceptom nacionalne privatizacije po kojoj je svako prodavao firme koje je u ratu osvojio. Protjerani Prijedorčani nisu mogli vratiti svoja radna mjesta koja su im nezakonito oduzeta i njihova radnička prava nisu bila uključena u privatizaciju preduzeća u Republici Srpskoj. Nisu se mogli zaposliti u javnu upravu i druge institucije po utvrđenoj kvoti na osnovu popisa iz 1991. godine, jer bi to onda natjeralo lokalne vlasti u Federaciji BiH da reciprocitetno to omoguće i Srbima povratnicima.

Bošnjački lideri takvom

su politikom ugrozili ekonomski opstanak povratničke populacije u Prijedoru i drugim dijelovima Republike Srpske. Sada to uglavnom pokušavaju zamaskirati neuspješnim projektima "održivog povratka" u okviru kojih s vremena na vrijeme stranačkom kadru podijele motokultivatore i plasćenike, koji potom najčešće budu preprodavani.

Etnički čist

Dvadeset pet godina prošlo je od prvih višestranačkih izbora, a Prijedor, grad s najvećom populacijom Bošnjaka u Republici Srpskoj, bošnjačke su vlasti otpisale i prekrizile u stranačkim teferima. Tako je još od 1992. godine bez obzira na to ko je na vlasti, koalicija sa SDA na čelu ili koalicija sa SDP-om na čelu.

Svojim lokalnim predstavnicima prepustili su da u savezništvu s Markom Pavićem, a prije toga i sa SDS-om, dokusore posao koji je osmislio srbijanski državni i vojni vrh, a proveo SDS s Radovanom Karadžićem na čelu. Do 2030. godine Prijedor bi trebao biti etnički čist prostor, s onih tri posto odstupanja koje je Radovan zacrtao u stratežkim ciljevima.

Etnički čist, ali zato ugušen budućom cementarom i opelješanim rudnicima bez željeza, za sva vremena.

(Autor je aktivista za ljudska prava iz Prijedora)

Prošlogodišnja džezaza žrtvama genocida u Prijedoru

Popis 1991.

49.351 Bošnjak
47.581 Srbin
6.316 Hrvata
6.459 Jugoslavena
2.836 ostalih

Kult šutljivih robova i glasača

Najgora i skoro nepopravljiva šteta koju su prijedorskim nesrbima združeno nanijeli komšije Srbi i bošnjački lideri iz Sarajeva jeste duboko usađen kult

žrtve. Srpski zločinci udarili su mu temelje u logorima, a bošnjački su političari kult žrtve utkali u svaku poru novootkrivenog identiteta. Sada, kada

se primio u narodu, dugo će se prenositi s koljena na koljeno od rijeke Sane pa do Misisipija. Kult bespomoćnih, strpljivih i šutljivih robova i glasača.